

Biologisk okulärbesiktning av Saxån den 28 juni 1973

I samband med provtagningen för fysikalisk-kemisk analys den 28 juni 1973 gjordes en biologisk okulärbesiktning av vattendraget. Som redan framhållits i rapporten för undersökningen var vattentillgången ringa på flertalet provtagningsstationer, vattentemperaturen hög och ljusstillgången god. Den följande redogörelsen upptar stationerna i den ordningsföljd de förekommer i analysprotokollen.

Saxån

1. Häljarp: provtagningspunkten är belägen efter sammanflödet av Braån och den egentliga Saxån och är ofta påverkad av saltvatten. Stränderna kantas av tät bestånd av bladvass.

Braån

2. Tofta: ån rinner här genom naturlig betesmark och har karaktären av ett relativt opåverkat vattendrag.

3. Asmundtorp nedströms inflöde (av norrifrån kommande bäck). Ån är smal med god vattenhastighet som medförde att åbotten var rensklad från organiska sediment. Stränderna var kantade av en kraftig vegetation. Påväxt förekom ej varken av alger eller av smutsvattensvamp.

4. Asmundtorp nedströms AR: utgående vattenmängd från reningsverket var obetydlig och någon påtaglig påverkan i recipienten var icke förhanden.

5. N. Möinge: provtagningsplatsen som är belägen uppströms Asmundtorps reningsverk visade en viss tendens till igenväxning genom riklig förekomst av *Glyceria maxima*, jätTEGRÖE på stränderna.

6. Billeberga nedstr. AR: provtagningsplatsen här är belägen vid Findus f.d. ärttröskstation. Braån har här under många år sommartid karakteriserats av en massutveckling av grönalgen *Cladophora glomerata*, som förekommit i så stora mängder att åfåran i det närmaste varit fylld; så var också fallet vid föreliggande provtagning. Algerna åstadkommer under dagen en kraftig syreövermättnings.

7. Billeberga uppstr. AR . Vid denna provtagningsstation förekom icke grönalgen Cladophora. Åstränderna var påverkade av betning.

8. Turenäs: ån rinner genom naturlig betesmark och innehöll en riklig vegetation bl.a. Elodea, vattenpest.

9. Teckomatorp nedstr. AR: åfåran är på denna provtagningsstation djupt nedskuren med sterila stränder. Åvattnet hade en unken lukt men direkta tecken på förorening noterades ej.

10. Teckomatorp, uppstr. AR: grävd åfåra, kraftig eroderad. Botten utgöres av grus. Tunn påväxt på stenar. Viss lukt från vattnet av kemikalier.

11. Teckomatorp uppstr. infl. från Svalöv: fortfarande grävt dike med höga slänter med riklig vegetation.

12. Torrlösabäcken, V. grenen: bäcken rinner genom naturlig betesmark och har en grund fåra med vattenväxter. Har karaktären av ett rent vattendrag.

13. Torrlösabäcken Ö. grenen: bäcken rinner genom naturlig ängsmark. Omgivningarna är grundvattenpåverkade och har viss karaktär av källmyr. Opåverkat vattendrag.

14. Svalöv uppstr. AR: åfåran upprensad, delvis eroderad och påverkad av dräneringsvatten och även läckage av hushållsavloppsvatten synes förekomma med lokalt uppträdande smutsvattenssvamp.

15. Svalöv nedstr. AR: ån synes vara något påverkad av vattnet från Svalövs reningsverk i form av ökad igenväxning. Likaså förekom en del andmat (Lemna minor), som av allt att döma tillfördes från dammarna vid Svalövs reningsverk.

Saxån

16. Tågerup: åfåran är här delvis kraftigt beskuggad och har branta stränder utan vegetation.

17. Ålstorp: ån rinner genom betesmark och har karaktären av ett friskt vattendrag inom ett slättlandsområde.

18. Dösjebro, nedstr. AR: ån är djupt nedskuren och stränderna eroderade. En viss nedskräpning förekommer.

19. Annelöv, nedstr. samhället: Saxån är här starkt meandrande och delvis starkt igenväxt med undervattens- eller främst flytbladsväxter. Vid några tillfällen har här förekommit andmat.

20. Marieholm, nedstr. AR: provtagningsstationen är belägen vid en kvarn, där kvarndammen delvis är igenväxt. En viss grad av förorening kunde spåras genom den rikliga utveckling av blågröna alger som förekom. Syrehalten uppgick vid föreliggande undersökning endast till 2,0 mg/l. Någon utveckling av smutsvattensvamp var icke förhånden, men lokalen måste dock anses vara den av förorening mest påverkade vid undersökningen ifråga.

21. Marieholm, nedstr. samhället: åfåran karakteriserades av en allmän nedskräpning.

22. Reslöv: vad som sagts om föregående station kan även tillämpas här.

23. Gullarp, nedstr. AR: ån är relativt bred, långsamt flytande och starkt beskuggad. Inga speciella iakttagelser gjordes.

24. Gullarp uppstr. AR: ån rinner genom betesmark och är delvis starkt igenvuxen av vass.

25. Ö. Asmundtorp, uppstr. samhället: åbottnen är täckt av järnutfällningar (järnbakterier). Järnföreningar färgar även vattnet. Järnföreningarna kommer från vattnet ur Estövs dagvattenkylvert.

26. Ö. Asmundtorp, uppstr. dagvattenutsläpp från Estöv: bäcken har karaktären av ett opåverkat vattendrag med ren grusbotten.

27. Trollenäs: åfåran är bred vilket resulterar i att vattnet är nästan stillestående med oorganiska sedimentavlagringar.

28. V. Strö, uppstr. Björkliden: vattendraget har karaktären av ett smalt dike i huvudsak igenvuxet. Den grusiga åbottnen täckt av ett tunt vattenskikt.

29. Högahus: bäckfåran är djup och vattenmängden ringa. Här förekommer alltid fisk (elritsa). Ingen påverkan var förhånden.

Välöbäcken

30. Dösjebro, uppstr. Dagstorps Hpl: bäckfåran är upprepansad och innehåller ett mycket svagt färgat vatten. Viss vegetation av grönalgen Cladophora glomerata var förhånden.

31. Allarp: här förekommer alltid en betydande påväxt av järnbakterier, som bildar filtartade överdrag på botten och föremål i vattnet.

32. N. Södervidinge Hpl: bäcken är upprensad och innehöll lite vatten. Förekomst av andmat antyder viss påverkan.

Sammanfattning.

Den här föreliggande biologiska okulärbesiktningen av Saxån genomfördes under en period med låg vattenföring och hög vattentemperatur samt före semesterperioden. Man kan därför antaga att tillståndet ur biologisk synpunkt kunde vara ansträngt.

Saxåns avrinningsområde omfattar till största delen område med intensivt jordbruk. Detta har medfört att omfattande rensningar och dikning utförts och den naturliga karaktären har försvunnit. Detta betyder också att miljön för vattenorganismerna förändrats, särskilt för zookomponenten.

Den gjorda okulärbesiktningen den 28 juni 1973 liksom besiktningar vid de övriga provtagningarna visade att den mest påverkade delen av ån var nedströms Marieholms reningsverk, där syreförbrukande processer och utbildning av en vegetation av förorenad karaktär var förhanden. I övrigt föreföll recipientens självreningskapacitet vid observationstillfället räcka till. Den ringa vattenföringen gör emellertid att utspädningen mellan tillfört avloppsvatten och recipientvattnet blir låg, vilket resulterar i en hög salthalt i vattnet om man ser på den specifika ledningsförmågan. Denna höga salthalt kan givetvis verka hämmande på vattenorganismens överhuvud. En mera ingående studie av jonsammansättningen i åvattnet synes vara angelägen, liksom även en detaljerad registrering av vattenföringen inom områdets olika delar.

Malmö den 15 februari 1974
för SYDSVENSKA INGENJÖRSBYRÅN AB

Artur Almestrand